

خبر

تهدیدهای پرندگان مهاجر

ایسنا: روز جهانی پرندگان مهاجر، یک کمپین برای بالابردن آگاهی و تأکید بر حفاظت از پرندگان مهاجر و زیستگاه آن‌هاست. ایران در غرب آسیا مهم‌ترین کشور از نظر زیستگاه زمستانی پرندگان مهاجر است و سالانه به‌طور متوسط ۱.۸ تا دو میلیون قطعه پرند ه وارد کشور می‌شود. به گزارش ایسنا، با وزش نخستین بادهای پاییزی در مناطق شمالی روسیه و سیبری، مهاجرت پرندگان شروع می‌شود. با وجود شرایط اقلیمی نسبتا خشک ایران، حدود پنج درصد کل جمعیت پرندگان مهاجر دنیا در کشور ایران زمستان‌گذرانی می‌کنند. ایران مهم‌ترین کشور از نظر زیستگاه زمستانی پرندگان مهاجر با حدود ۱۶ درصد کل پرندگان مهاجر در مسیر پروازی «سیبری تا نیل» است و سالانه به‌طور متوسط حدود ۱.۸ تا دو میلیون قطعه پرند ه وارد کشور می‌شوند و در زیستگاه‌های غالباً آبی ایران زمستان‌گذرانی می‌کنند. بخش عمده تنوع پرندگان مهاجر به ایران به گونه‌های آبزی و کنارآبزی اختصاص دارد. ایسن پرندگان از خانواده غواص‌ها، کشیم‌ها، کیوترهای دریایی، پلیکان‌ها، پاکلان‌ها، حواصیل‌ها و اکرت‌ها، لک‌لک‌ها، اکراس‌ها، فلامینگوها، درناها، چنگر و طاووسک و پیلوه‌ها، مرغابی‌ها شامل قوها، غازها، اردک‌ها و گونه‌های کنارآبزی همچون سلیم‌ها، آبچلیک‌ها، گیانلشاه‌ها، کاکایی‌ها و پرستوهای دریایی هستند. بخش قابل توجهی از پرندگان مهاجر در حاشیه ساحل دریای خزر و تالاب‌های مجاور خزر و بخشی در آب‌بندان‌ها و تالاب‌های داخلی و برخی در ساحل خلیج فارس مستقر می‌شوند و از میان حدود ۵۶۰ گونه پرند ه فهرست‌شده در فون جانوری ایران، ۶۲ گونه در فهرست گونه‌های درمعرض تهدید قرار می‌گیرد که از میان این تعداد، ۳۵ گونه آبزی و کنارآبزی شمرده می‌شود. باتوجه به اهمیت پرندگان مهاجر، هرساله دومین شنبه از ماه‌های می (اردیبهشت) و اکتبر (مهر)، به عنوان روز جهانی پرندگان مهاجر گرامی داشته می‌شود. روز جهانی پرندگان مهاجر یک کمپین برای بالابردن آگاهی و تأکید بر حفاظت از پرندگان مهاجر و زیستگاه آن‌هاست.

زهرالهی‌راد، سرپرست گروه پرندگان دفتر حفاظت و مدیریت حیات وحش سازمان حفاظت محیط زیست، درباره تهدیدهای گونه‌های پرندگان مهاجر به ایسنا می‌گوید: مهم‌ترین تهدید پرندگان مهاجر مثل بسیار از گونه‌های جانوری، «تغییر اقلیم» است. تغییر اقلیم به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر پرندگان مهاجر اثر می‌گذارد. عواقب تغییر اقلیم گاهی منجر به از دست‌رفتن برخی پشه‌های تالابی می‌شود و علاوه‌برآن بر میانگین بارش، وضعیت پوشش گیاهی و اجزای زنجیره غذایی پرندگان مؤثر است. او با بیان اینکه تغییراتی که در جمعیت حشرات در نتیجه تغییرات اقلیمی رخ می‌دهد روی جمعیت پرندگان مهاجر بسیار تأثیرگذار است، اظهار می‌کند: حشرات یکی از مهم‌ترین منابع تغذیه پرندگان مهاجر هستند. جنگل‌تراشی و جنگل‌زدایی امنیت پرندگان را کاهش می‌دهد. آلودگی‌های پلاستیکی در محیط‌های آبی و سواحل از دیگر عوامل تهدید پرندگان مهاجر است. از دست‌رفتن زیستگاه‌ها در نتیجه توسعه و فعالیت‌های انسانی یکی دیگر از این عوامل است؛ چون فعالیت‌های انسانی به شکلی رخ می‌دهد که امنیت پرندگان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بنابراین پرندگان محل‌های سکونت خود را با این اقدامات از دست می‌دهند.

بحران و تنش شدید آبی در تفتان، شرایط زندگی را برای گونه‌های گیاهی و جانوری دشوار و تحمل‌ناپذیر کرده است. انتشار ریزگرد و بوی گوگرد و حفر چاه‌های عمیق به دست معدنجیان، اکوسیستم منطقه را با تهدید جدی مواجه کرده است. رویشگاه‌ها، زیستگاه‌ها، ذخایر ژنتیکی، تالاب‌ها و رودخانه‌ها، یکی پس از دیگری نابود می‌شوند. تفتان به علت خشک‌شدن چشمه‌سارها دیگر اشکی از چشمانش جاری نمی‌شود و با چهره‌ای تکیده و لبانی خشکیده برای تظلم و دادخواهی به بادگاه عدل و انصاف آمده، ولی به علت ضعف و ناتوانی قادر به سخن‌گفتن نیست. اما مردم تفتان با سیمایی پریشان و ژولیده و نوابی جزین، خواهان عدل و داد هستند؛ ولی فریادرسی ندارند! در این وادی، همه ساکنانش، از جمادات و نباتات گرفته تا حیوانات وانسان‌ها، دست‌نیز را به سوی خدای بی‌نیاز دراز کرده‌اند و منتظر لبیک او هستند! هضم‌کردنی نیست که نسل امروزی برای دستیابی به گنج و طلا، تجربیات تلخ گذشته را در دیگر یار در تفتان بیازماید. به‌راستی تفتان روزی امید حیات بود، ولی امروز غم‌ناوده و مرگ و خسارت به ارمان می‌آورد! شاید واژه‌های نگارنده برای خواننده ستور تعجب‌آور باشد اما شنیدن کی یود مانند دیدن، نمی‌توانم همه مخاطبان را به بازدید میدانی فرایخونام؛ زیرا امکانش نیست. اما گوشه‌هایی از حقایق موجود در حاشیه‌های کوه تفتان را به تصویر می‌کشم، قضاوت با خودتان!

نابودی بیش از ۵ هزار اصله درخت در تفتان

بررسی‌ها، یافته‌ها و بازدیدهای میدانی بیش از یک سال نگارنده نشان می‌دهد که تاکنون بیش از پنج هزار اصله درخت با گونه‌های مختلف باغی و غیرباغی در حاشیه‌های کوه تفتان بر اثر فعالیت‌های معدنی، خشک و بی‌ثمر شده است! معتمدان و مردم منطقه رقم بالاتری را بیان می‌کنند. ساکنان اطراف کوه مادوقتی به‌ویژه مردم کوه‌تلا‌بالا به علت نزدیکی با معدن، بیشترین خسارات را متحمل شده‌اند.

کوه‌تلا‌و تحقیقات میدانی

در کوه‌تلا، شماری از کشاورزان با دو چشم بر از درد و غم در انتظام نشسته‌اند. کندوکو و استفسار خسته‌ام نمی‌کند. ساعت ۱۱ شب وارد روستای محله میران می‌شوم و زیر آسمان پرستاره، با پاک‌دلان تفتانی گپ‌ش‌ب و تبادل‌نظر می‌کنم. نسیم می‌وزد ولی بوی بدی همراه دارد. ظاهر قضیه نشان می‌دهد که معدن‌کاری باعث افزایش خروج گاز و بخار از دهانه‌های آتشفشان تفتان شده و به انتشار بوی گوگرد سرعت بخشیده است. به طوری که ساکنان شهرستان خاش در فاصله ۵۰کیلومتری، بوی تند گوگرد را حس می‌کنند. داد رحمن، فرزند حاجی شاه‌محمد روایت می‌کند: «در بلاغ خُنجک بیش از ۲۰۰ اصله درخت، خشک و بی‌ثمر شده‌اند. ما در هر سالی ۱۰ الی ۲۰ شتریک و کارگر داشته‌ایم اما

تب طلای تفتان؛ بلای طبیعت و جان

عبدالحکیم سالارزهی

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

کوه‌تلا

که وقت بهره‌برداری فرارسیده، می‌گویند معدن ملی است. در سال ۱۴۰۱، مردم انجرک فاز سوم معدن واقع در کوه دوشنگ را تعطیل کردند. تجمع مردم محلی در ارتفاعات کوه‌های انجرک، به کنشگران و فعالان مدنی روحیه تازه‌ای بخشید و آنان را برای دادخواهی مصمّمتر کرد. بعد از تعطیلی معدن انجرک، موج جدیدی از دادخواهی آغاز و روند بیگیری به شکل بهتری پیش رفت. طوایف منطقه مخالفت‌شان را با معدن‌کاری اعلام کردند و انجمنی با عنوان اتحاد کوهستان تفتان تشکیل دادند. هدف از تشکیل اتحادیه، توقف فعالیت‌های معدنی بوده و هست.»

حاجی کریم ریگی کوته از تصرف زمین‌های کشاورزی‌اش توسط عوامل معدن خبر می‌دهد: «عوامل معدن ۳۰ هکتار زمین کشاورزی ما را از قنات هزارمّنی که دارای شماره پلاک ثبتی ۱۰۶۴ است، تصرف عدوانی کرده‌اند. این قنات در تاریخ ۱۳۲۹/۶/۲۶ به ثبت رسیده است.» کریم سالارزهی، فعال محیط زیست، درباره بیگیری‌های مردمی می‌گوید: «از زاهدان تا تهران به دادگاه‌ها و ارگان‌های مختلف دولتی شکایت و مراجعه کرده‌ایم. چهار هزار امضا از معتمدین، عموم مردم، صد شورا، انمه جمعه و دهیاران جمع‌آوری کرده‌ایم و به تمام نهادهای دولتی هشدار داده‌ایم که معدن‌کاوی در تفتان موجب کوچ اجباری بیش از ۱۰ هزار خانوار می‌شود و محیط زیست کاملاً نابود می‌شود. اما متأسفانه تاکنون به پرونده رسیدگی نشده است.»

آقای سالارزهی به دیدارشان با وزیر صمت اشاره می‌کند: «در اولین سفر وزیر صمت دولت دکتر پزشکیان به بلوچستان، جلسه‌ای با مسئولان صنعت، معدن و تجارت در استانداری تشکیل شد. مولانا عبدالغنی بدری، امام‌جمعه موقت اهل سنت زاهدان، از مسجد مکی به نمایندگی از شیخ‌الاسلام مولانا عبدالحمید در این جلسه شرکت کرد و به ایراد سخن پرداخت.

ایشان ضمن عرض خیر مقدم به وزیر و هیئت همراه، دغدغه‌های زیست‌محیطی تفتان را مطرح و دردرنخ مردم بلوچستان را به صورت شفاف و صریح، در حضور مقامات ارشد کشوری بیان کرد. مولانا بدری خواستار رسیدگی عادلانه به قضیه معدن تفتان شد. در حاشیه این دیدار، حاج‌کریم بخش‌کردی تمندانی نکاتی را درباره موضوع مذکور یادآور شد. او ضمن تأکید بر ضرورت حفظ محیط زیست تفتان، اظهار داشت که نباید معدن‌کاری موجب نابودی کشاورزی، دام و احشام و محل زندگی مردم شود و مردم منطقه باید در سود معدن شریک و سهمیم باشند.»

حاج‌کریم بخش‌کردی تمندانی درباره دیدارشان با وزیر صمت، می‌گوید: «در دیداری که با وزیر صمت داشتیم، مولوی عبدالغنی بدری سخنان صریح و امیدوارکننده‌ای ایراد فرمود. همچنین آقای کریم سالارزهی، فرزند ملا عبیدو، که یکی از مخالفان سرسخت فعالیت معدنی است و در راستای توقف معدن‌کاری خدمات شایانی انجام داده، مطالبات مردم تفتان را به طور شفاف مکتوب و تقدیر وزیر محترم صمت کرد.»

بعد از بیگیری‌های چندساله به منظور احقاق حقوق، حاجی کریم ریگی کوته، یاس و نامیصدی خودشان را این‌گونه اظهار می‌کند: «آخرین پاسخ مسئولان محلی تهدید و تهدید و تهدید بود و می‌فرمودند اگر نزدیک معدن بروید، به زندان می‌افتید.» کریم سالارزهی می‌گوید: «از کارشناسان بی‌طرف و منصف دعوت به عمل آورید تا در صحنه حضور یابند و مسائل مربوط به باغات و مزارع کشاورزی اطراف معدن کوه مادوقی را مورد کنکاش قرار دهند و خسارات وارده ناشی از معدن‌کاوی را بر عوامل معدن تحمیل کنند.»

در محضر مولانا‌عبد‌الحمید

برای چندمین بار، بنا امام‌جمعه اهل سنت زاهدان درباره مشکلات معدن دیدار و گفت‌وگو می‌کنم. ساعت ۹ صبح، جمعی از منتقدین، علما، فرهنگیان و کشاورزان در دفتر مولوی عبدالحمید حضور به هم می‌رسانند. جلسه با اندکی تأخیر آغاز می‌شود. حاجی فیض محمد سالارزهی، حاجی نظر تمندانی ساکن کوه‌تلا‌بالا، حاجی وحید سالارزهی و حاجی کریم بخش‌کردی تمندانی به نمایندگی از مردم تفتان سخن می‌گویند. آنان معدن را تهدیدی جدی و خطری بزرگ برای اکوسیستم منطقه عنوان و خواستار توقف فعالیت معدنی می‌شوند. مردم تفتان از امام‌جمعه اهل سنت زاهدان می‌خواهند مشکلات آنان را از طریق تریبون مسجد مکی به سمع مسئولان برساند. مولوی عبدالحمید به سخنان مردم گوش می‌دهد و از کشاورزان و دامدارانی که دچار خسارت شده‌اند، دل‌جویی می‌کند.

واکنش باغدار نمونه تفتان

معتمدین و ریش‌سفیدان قبایل مختلف بلوچ، در اظهارات بی‌شماری مخالفت صریح خود را با معدن‌کاری در حاشیه‌های کوه تفتان اعلام کرده و آن را تهدید و ضرری برای منطقه دانسته‌اند. حاجی فیض محمد یکی از معتمدین منطقه و باغدار نمونه تفتان است. باغ‌های این کشاورز نمونه در کوه‌تلا‌بالا دچار خسارت شدید شده‌اند. او معدن‌کاری را تهدیدی جدی برای منطقه عنوان می‌کند: «ما اهالی تفتان بلا درد بزرگی دست‌وپنجه نرم می‌کنیم. معدن‌کاری زندگی موجودات زنده به‌ویژه انسان‌ها را تهدید می‌کند و موجب نابودی حیات‌وحش شده است. این یک نسل‌کشی واضح و تاریخی است. اگر مقامات و دستگاه اجرایی ورود نکنند و کاسه صبر مردم لبریز شود، آنها درنهایت دست به اقدامات خسّونت‌آمیزی می‌زنند که کنترل‌سخت می‌شود. امکان دارد جوانانی از گوشه‌های استان به پا خیزند و دستگاه‌های معدن‌چیان را آتش بزنند. متوقف‌نکردن فعالیت‌های معدنی منجر به خسّونت می‌شود. به عنوان یکی از سفیدریشان منطقه که تجاربی از فرهنگ مرد کسب کرده‌ام، این سخنان را از سر صدق به زبان می‌آورم. اگر معدن‌کاری به‌نفع مردم و منطقه است، مسئولان ما را قانع کنند. در غیر این صورت باید این فعالیت‌ها را متوقف کنند. این خواسته تمام قبایل و مردم منطقه است.»

معتمد بلوچ می‌گوید: «ما موظفیم با پدیده معدن‌کاوی مبارزه کنیم. منطقه کوهستانی تفتان از قدیم‌الایام زیستگاه حیوانات وحشی و اهلی بوده اما بزرگ‌دها، مخرب و انفجارهای بی‌رویه نابودکننده طبیعت و حیات‌وحش است. قنات استان و کشور، مقامات مسئولی‌که از پست‌های کلیدی برخوردارند، رئیس‌جمهور، سرپرست عامه کشور، معاونین سیاسی و سایرین، موضوع را بررسی و حق و حقیقت را برای مردم تبیین کنند.»

گزارش

بع‌د از ۷ سال تصویب قانون هوای پاک فقط ۱۲ درصد احکام آن اجرا شده‌است

رئیس کمیته محیط زیست کمیسیون کشاورزی مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه خسارات ناشی از آلودگی هوا در سال ۱۴۰۲ بیش از ۵۹۷ همت بود، گفت: با گذشت هفت سال از تصویب و ابلاغ قانون هوای پاک فقط ۱۲ درصد احکام این قانون اجرائی شده است. به گزارش ایرنا از کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی، سمیه رفیعی در حاشیه جلسه بررسی روند اجرای قانون هوای پاک در این کمیسیون افزود: براساس گزارش دیوان محاسبات کشور از ۲۲۸ حکم مندرج در قانون هوای پاک فقط ۲۸ حکم اجرا شد، ۱۳۸ حکم ناقص اجرا شده و ۶۲ حکم نیز اصلاً اجرا نشده است. او با انتقاد از عملکرد دستگاه‌های اجرائی و ناظر اجرای قانون هوای پاک گفت: متأسفانه گزارش‌های ارائه‌شده در این جلسه نشان داد که دستگاه‌های اجرائی عزمی برای اجرای مفاد مطرح قانون هوای پاک ندارند و ناظر این دستگاه‌ها یعنی سازمان حفاظت محیط زیست هم اقدامی عملی برای برخورد با دستگاه‌های متخلف در این حوزه نداشته است. رئیس کمیته محیط زیست کمیسیون کشاورزی مجلس با اشاره به اینکه میزان مرگ‌ومیر ناشی از آلودگی هوا فقط در بخش ذرات معلق کمتر از ۲۴ میکرون از ۱۴ هزار نفر در سال ۱۴۰۱ به ۳۰ هزار نفر در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است، گفت: افزایش این آمار خود نشان‌دهنده اجرای نادرست و ناقص قانون هوای پاک در کشور است. به گفته او، خسارات ناشی از آلودگی هوا در سال ۱۴۰۲ بیش از ۵۹۷ همت بوده است که این میزان زنگ خطری برای مسئولان مربوطه به‌ویژه سازمان‌های متولی حفاظت از محیط زیست و سلامت در کشور است. او با اشاره به گزارش دستگاه‌های نظارتی گفت: متأسفانه عملاً قانون هوای پاک در دولت به اشکال مختلف دور خورده است و تصویب مصوبات و آیین‌نامه‌های مغایر قانون و ارائه مهلت‌های کوتاه‌گون به دستگاه‌های اجرائی برای انجام وظایف مصرح قانونی خود موجب شده است که عملاً قانون هوای پاک به یک قانون بی‌خاصیت تبدیل شود.

رفیعی ادامه داد: در همین شرایط از ۲۳ آیین‌نامه و دستورالعمل لازم برای اجرای قانون هوای پاک پس از هفت سال، فقط ۱۷ مورد مصوب شده است. او گفت: در این جلسه تأکید شد که دستگاه‌های اجرائی مکلف‌اند حداکثر تا یک ماه آینده تمام وظایف و عملکرد خود را به مجلس و سازمان محیط زیست ارائه دهند و این سازمان نیز با یک برآورد دقیق میزان پیشرفت هر دستگاه را مشخص و به مجلس برای تصمیم‌گیری‌های بعدی ارائه دهد. رئیس کمیته محیط زیست کمیسیون کشاورزی مجلس با اشاره به پرونده ترک فعل دستگاه‌ها در اجرای قانون هوای پاک در سال گذشته و ارائه آن به قوه قضائیه گفت: قطعاً امسال نیز مجلس پس از بررسی گزارش همه دستگاه‌های نظارتی در اجرای وظایف ذاتی خود، ضمن معرفی دستگاه‌های متخلف به قوه قضائیه، به برخورد با متخلفان از اجرای قانون اقدام خواهد کرد. او تأکید کرد: نمایندگان مردم نمی‌توانند منتظر بمانند تا هر دستگاهی سلیقه‌ای در حوزه آلودگی هوا که ارتباط مستقیم با سلامت و زیست شهروندان دارد، اقدام کند. رئیس کمیته محیط زیست کمیسیون کشاورزی مجلس همچنین به جلسه تغییر اقلیم و اقدامات اجرائی دولت در این زمینه اشاره کرد و گفت: در این جلسه نیز موضوعات مرتبط با تغییرات اقلیمی مطرح و دستگاه‌های اجرائی بخشی از گزارش‌ها و اقدامات خود را ارائه دادند و مقرر شد هفته آینده با حضور وزرای ارتباط موضوع مجدداً بررسی و نتایج آن مشخص و اعلام شود. سابقه قانون‌گذاری در زمینه آلودگی هوا در ایران به سال ۱۳۵۴ برمی‌گردد و از آن زمان تاکنون بیش از ۴۰ قانون و آیین‌نامه درباره آلودگی هوا از طرف مراجع مختلف به تصویب رسیده است.

آخرین قانون جامع در زمینه آلودگی هوا، قانون هوای پاک است که در سال ۱۳۹۶ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. این قانون شامل ۳۴ ماده و ۲۹ تبصره و آیین‌نامه فنی است که شامل مجموعه راهکارهای کاهش و کنترل آلودگی هوا از طریق منابع است.

www.Hamiasociation.org

@Hami_association

۰۲۱-۸۸۸۴۳۸۹۷

من یک حامی هستم

انجمن حامی حمایت از توسعه فضاهای آموزشی و فرهنگی

